

Boekbesprekingen

Masahiro Kuwatta: *Theorie und Praxis metallkeramischer Restaurationen*. 191 pag., 422 afb. Quintessenz Verlags-GmbH, Berlin, Chicago und Tokio 1980.

Masahiro Kuwatta is niet onbekend in ons land, mede doordat de 'Occlusal Study Club Amsterdam' deze begaafde tandtechnicus uitnodigde om in Amsterdam een tweedaagse cursus te geven over verschillende aspecten van de goud/porselein-kroon.

Kuwatta heeft na het beëindigen van zijn tandtechnische opleiding een aantal jaren in de V.S. doorgebracht en maakte aldaar de opkomst en toepassing van het opbakken van porselein op speciale goudlegeringen vanaf het prille begin mee. De grote kennis en ervaring over zowel de theoretische als de praktische aspecten van het opbakken van porselein welke Kuwatta in de loop der jaren heeft vergaard, zijn nu overzichtelijk geëtaleerd in vijf hoofdstukken.

In het eerste hoofdstuk worden vormgeving en voorbehandeling van de metalen onderlaag besproken. Hierbij valt op dat de schrijver aanraadt om vóór het opbakken van het porselein een 'bonding agent' op het metaal aan te brengen, een en ander om de verbinding tussen deze twee geheel verschillende materialen te verstevigen.

Het tweede hoofdstuk geeft vele waardevolle aanwijzingen voor het verkrijgen van de kleur met behulp van de 'anatomical shading technique'. De kleuropbouw begint al bij het aanbrengen van de opake porseleinmassa. Om tijdens het opbrengen van de porseleinmassa's de verschillende kleuren duidelijker te doen afsteken, mengt Kuwatta plantaardige kleurstoffen met het porseleinpoeder. Deze kleurstoffen hebben geen invloed op het uiteindelijke kleureffect, wel maken ze de kleuropbouw, met alle mogelijk speciale effecten, veel overzichtelijker.

Voor het condenseren worden ultrasone vibraties (28.000 trillingen per sec.) toegepast. Deze vorm van condenseren leidt tot een porselein dat na versmelting een verhoogde dichtheid bezit. De gehele procedure van het opbrengen van de porseleinpoeders en het aanbrengen van individuele kleurschakeringen worden stap voor stap beschreven en met vele fraaie afbeeldingen in kleur verduidelijkt.

Het derde hoofdstuk gaat over de occlusie-opbouw in porselein; hierbij wordt de 'functionally generated path technique' gevolgd.

In het vierde hoofdstuk wordt ingegaan op de verschillende preparatievormen en de variaties in vormgeving van de bijbehorende metalen onderlaag. Tevens wordt uitgebreid ingegaan op kroonvormen en de vormgeving van het ponticdeel.

Het laatste hoofdstuk, tenslotte, behandelt de toepassing van de niet-edele nikkel-chroom-legeringen.

Kuwatta's boek verdient alle aandacht van zowel tandarts als tandtechnicus, die geïnteresseerd zijn in de mogelijkheden om met de combinatie metaal en opgebakken porselein optimale esthetische en functionele resultaten te bereiken. Uit alles blijkt dat het boek is geschreven door een vakman die niet alleen een gedegen theoretische kennis bezit, maar ook zelf veel praktische ervaring heeft opgedaan door het werken met beide materialen. Dit boek kan dan ook warm worden aanbevolen.

Dezelfde uitgever heeft ook een Engelse vertaling uitgegeven.

J. H. N. Pameijer

Quintessenz Bibliothek: *Das Problem der verlagerten Weisheitszähne: Informationsmaterial zur Patientenaufklärung*. Quintessenz Verlags-GmbH, Berlin 1979. Prijs DM 58,—.

Deze voorlichtingsset bestaat uit drie brochures, een plaat met viltstift waarop door de tandarts kan worden aangegeven hoe een gebitssituatie bij een patiënt eruit ziet en een blok met losse vellen waarop de gevaren van geïmpacteerde derde molaren kort zijn aangegeven. Uitgebreid wordt de patiënt geïnformeerd over de problematiek van de perverse derde molaar, de voordelen van vroegtijdige verwijdering en de klachten die oudere patiënten kunnen krijgen wanneer verstandskiezen gaan opspelen.

Of de tandheelkundige informatie in deze, uit het Engels vertaalde, brochures nu werkelijk zo betrouwbaar is, is wel eens twijfelachtig. Immers de vraag is nog steeds actueel of alle derde molaren nu altijd moeten worden verwijderd.

Toch lijken deze brochures voor de patiënt nuttig. Gerichte informatie over bepaalde fenomenen kan zeer zeker van invloed zijn op het gedrag van patiënten. Want uit voorlichtingskundige literatuur is op te maken dat kennis over bepaalde angstaanjagende situaties tot gevolg kan hebben dat mensen zelf meer controle krijgen over dergelijke situaties.

Daarom behoort er veel meer informatie-materiaal over allerlei tandheelkundige ingrepen in huispraktijken aanwezig te zijn, dan nu het geval is. Deze brochures vormen een goed voorbeeld van schriftelijke patiënteninformatie.

M. A. J. Eijkman

A. Sargenti: *N2 - Rationelle Endodontie*. 175 pag., ± 370 afb. Quintessenz Verlags-GmbH, Berlin 1980. Prijs \$ 48,—.

Dit boek is een – ongelukkige – combinatie van een uitgebreide reclamefolder en een beknopt leerboek. Uiteraard draait alles om het door de auteur ontwikkelde wortelkanaalvulmateriaal N2. De exacte samenstelling wordt niet vermeld; wel wordt medegedeeld dat het 'grundsätzlich' bestaat uit een titanium-zinkoxyde-eugenolcement, dat antiseptische eigenschappen bezit door toevoeging van paraform. Met dit cement kan een hermetisch sluitende kanaalvulling worden aangebracht en het uitzonderlijke succes daarvan wordt toegeschreven aan de antiseptische werking.

Het genezen van een grote periapicale aandoening binnen twee jaar na aanbrengen van een N2-kanaalvulling wordt als bewijs aangevoerd voor de 'dauernde antiseptische Fernwirkung' (pag. 125). Nog twijfelachtiger is het belang van de antiseptische eigenschappen als wordt aangeraden, een kanaalbehandeling met N2 uit te voeren bij pijlerelementen met vitale, niet geïnfecteerde pulpa in een cariësvatbaar gebit als profylactische maatregel (pag. 21).

Wel te verdedigen is een wortelkanaalvulmiddel met antiseptische werking bij een kanaalbehandeling in één zitting, die ook wordt aanbevolen voor elementen met necrotische pulpa. Dat de kans op acute pijnklachten daarbij niet gering is blijkt uit de uitvoerige beschrijving van maatregelen om deze complicatie te voorkomen: toevoegen van een corticosteroid (Terracortril) aan het N2-cement en de 'apikale Lüftung', die beide ook profylactisch worden toegepast.

Eerlijkheidshalve dient te worden vermeld dat niet minder aandacht wordt besteed aan de mechanische preparatie van het wortelkanaal. Dat daarbij de nadruk valt op de 'motorisierte Kanalpreparation' – met de Giromatic en mechanisch aangedreven ruimers – mag een aanvechtbaar standpunt zijn, het belang van ruimen en reinigen wordt in ieder geval niet onderschat.

Misschien is het belang daarvan zelfs groter dan de auteur vermoedt en men kan zich afvragen of de resultaten van de beschreven wortelkanaalbehandelingsmethode veel slechter zouden zijn als het kanaal daarbij wordt gevuld met een zinkoxyde-eugenolcement zonder toevoegingen – of met guttapercha.

De twijfel aan de N2-methode wordt door dit boek niet weggenomen, ondanks de aanbeveling voorin van de president van de 'American Endodontic Society'. Vermoedelijk heeft de auteur een desbetreffend verzoek wijselijk niet gericht aan de president van de American Association of Endodontists.

A. C. Lamers

D. A. Pyner: *The alternative to N2. Simplified painless endodontics for the general dentist*. 175 pag., ± 370 afb. Quintessence Publishing Co. Chicago 1980. Prijs \$ 48,—.

De Quintessenz-uitgeverij heeft met goed zakelijk inzicht naast Sargenti's boek in het Duits ook een Engelse endodontische handleiding op de markt gebracht, die volgens de auteur een alternatief biedt voor de N2-methode. Uit het boek wordt niet duidelijk of dit het enige of het beste alternatief is, maar gezegd moet worden dat conventionele endodontische technieken, gebaseerd op algemeen aanvaarde inzichten, aantrekkelijk – maar nogal summier – worden gepresenteerd.

Het boek bestaat bijna geheel uit zeer fraaie en duidelijke afbeeldingen met begeleidende tekst. Diagnose, vitaliteitstest, anesthesie, het ruimen, de desinfectie (met Cresatin) en het vullen (met guttapercha) worden beknopt en duidelijk toegelicht. Als verdienste mag daarbij worden aangemerkt dat geen speciaal ontworpen instrumentarium (met uitzondering van de Giromatic) wordt aanbevolen. De lengte-instelling van in de handel verkrijgbare (hand)ruimers en vijlen geschiedt met zelf te maken rubber-stops.

Dit rechtvaardigt het 'simplified' in de ondertitel; 'painless' houdt niet veel meer in dan het standpunt van de schrijver dat 'any tooth receiving endodontic treatment must have local anesthesia' (pag. 35). Hoogstens kan de beschrijving van de intrapulpaire anesthesie als iets bijzonders worden beschouwd omdat deze methode in de meeste leerboeken ontbreekt.

Een ander onderwerp dat in endodontische

leerboeken – misschien terecht – weinig aandacht krijgt is de zogenaamde 'kleine chirurgie'. In dit boek zijn zes van de zestien hoofdstukken gewijd aan de apexsectie, de wortelamputatie en de hemisectie, die volgens de schrijver ook in de algemene praktijk kunnen worden uitgevoerd. Toch is de inhoud van deze handleiding wat onvolledig en oppervlakkig, met hier en daar een blunder. Wie komt er op het idee om Formocresol door calciumhydroxyde te mengen?

De talloze kleurenreproducties zijn wel mooi maar niet altijd nodig. Zonder een afbeelding in kleur van drie fissuurboren op rode achtergrond weet een tandarts ook wel hoe die dingen er uit zien. Helaas, voor de prijs wat te veel uiterlijk en te weinig inhoud.

A. C. Lamers

J. Ellis Paul: *A manual of four-handed dentistry*. 155 pag., 264 afb. Quintessence Publishing Co., Chicago 1980. Prijs \$ 42,—.

De schrijver heeft als praktizerend tandarts en docent een grote ervaring in het onderwijs, speciaal met betrekking tot de ergonomie en praktijkvoering. In Europa geldt hij als de grote voorvechter van de werkwijze volgens Beach (Basisconcept 4), die als voornaamste uitgangspunt heeft de correcte werkhouding van tandarts en assistente. Beach heeft deze werkhouding omschreven als 'Balance Home Operating Position' (B.H.O.P.).

In deze handleiding voor de Four-Handed Dentistry worden achtereenvolgens beschreven en getoond: 1. de principes;

2. de juiste werkhouding van de tandarts en de assistente; 3. de techniek van het afzuigen; 4. het zicht van de tandarts op het werkerrein; 5. het vasthouden van de instrumenten; 6. de 'overname-techniek'; 7. het traysysteem en de kleurcodering van het instrumentarium.

Het volgende deel van het boek laat in een uitvoerige fotoreportage, met gedetailleerde beschrijving, stap voor stap de meest voorkomende procedures zien die in de algemene praktijk voorkomen, zoals: – het aanleggen van rubberdam (op twee manieren); – een amalgaampreparatie (in de 24); – een composietrestauratie (van de 11); – het afdrukken van een kroonpreparatie met behulp van elastische afdrukmaterialen, alsook door middel van een koperband gevuld met stents; – het passen en cementeren van een kroon.

In het laatste hoofdstuk betoogt de schrijver, dat Four-Handed Dentistry moet worden geleerd door praktisch onderricht. Zelf geeft de schrijver een eendaagse cursus voor tandartsen en hun eigen assistente.

Naast het bestuderen van de handleiding vindt hij het noodzakelijk dat instructeurs tijdens het practicum voor de nodige aanvulling en, waar nodig, voor correcties zorgen.

Dit boek is geschikt voor tandartsen en studenten die, uitgaande van de B.H.O.P., patiënten willen behandelen met optimaal gebruik van een stoelassistente.

Tandartsen die, samen met hun assistente, zelf procedures hebben ontwikkeld, kunnen deze met behulp van deze handleiding, daar waar nodig, bijsturen.

H. L. Wakkerman

Excerpta odontologica

Correspondentie deze rubriek betreffende te richten aan:

A. C. Lamers, Rijksweg 217, 6582 AA Heumen.

Sectie II Cariësonderzoek

929. Perspectives on the use of prenatal fluorides: a symposium.

H. S. Horowitz. J Dent Child 48: 102, 1981.

930. Is there a biological rationale for prenatal fluoride administration?

A. Thylstrup. J Dent Child 48: 103, 1981.

931. A review of clinical research on the use of prenatal fluoride administration for prevention of dental caries.

W. S. Driscoll. J Dent Child 48: 109, 1981.

932. The rationale for the administration of a NaF tablet supplement during pregnancy and postnatally in a private practice setting.

F. B. Glenn. J Dent Child 48: 118, 1981.

Hoewel de cariëspreventieve werking van fluoriden, vooral in drinkwater, niet langer kan worden betwist, bestaat nog wel onzekerheid aangaande het effect van de toediening van alternatieve fluoridepreparaten. Dit houdt verband met het feit dat het werkingsmechanisme nog niet volkomen is verklaard. Zo weet men b.v. niet zeker, in hoeverre van de toediening van fluoridetabellen aan zwangeren, wonend in een gebied met fluoride-arm drinkwater, een cariëswerende invloed voor hun kinderen is te verwachten. De eerste auteur, H. S. Horowitz, projectleider van het National

Caries Program van het National Institute of Dental Research, vermeldt dat de U. S. Food and Drug Administration al in 1966 de betrokken fabrikanten verbood, hun producten aan de man te brengen met de suggestie, dat er zo'n werking van zou uitgaan. Dit verbod berustte echter niet op de vrees voor toxische invloeden: ook thans zijn er geen aanwijzingen dat van het prenatale gebruik om die reden zou moeten worden afgezien, vooropgesteld echter dat a.s. moeders deze fluoridepreparaten alleen zouden innemen in gebieden met fluoride-arm drinkwater.

In 1977 en 1979 publiceerde Frances B. Glenn, pedodontist in Miami (met gefluorideerd drinkwater!) in de Journal of Dentistry for Children rapporten, waarin zij op grond van waarnemingen in eigen praktijk tot opvallend positieve uitkomsten van deze (vermeend) preventieve maatregel kwam. Op de een of andere wijze werd, ondanks duidelijke aanvechtbaarheid van